

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.), określił zadłużenie P. C. z tytułu składek w wysokości 14.901,04 zł, w tym na:

- 1) ubezpieczenia społeczne (zakres nr deklaracji 01-39) za okres od 01.2020 r. do 11.2020 r. w kwocie 10 070,06 zł oraz należne odsetki w kwocie 346,00 zł;
- 2) ubezpieczenie zdrowotne (zakres nr deklaracji 01-39) za okres od 01.2020 r. do 11.2020 r. w kwocie 3.985,74 zł oraz należne odsetki w kwocie 128,00 zł;
- 3) Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (zakres nr deklaracji 01-39) za okres od 01.2020 r. do 11.2020 r. w kwocie 845,24 zł oraz należne odsetki w kwocie 0,00 zł.

Wskazane powyżej odsetki naliczone zostały na dzień 14.12.2020 r.

Organ podkreślił, że na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy, odsetki naliczane będą nadal do dnia zapłaty, włącznie z tym dniem. Odsetki za zwłokę winny być liczone na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2020 r., poz. 1325).

W uzasadnieniu wskazano, że postępowanie wyjaśniające przeprowadzone w sprawie wykazało, że nie zostały przekazane na rachunek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłaty za miesiące, w których - zgodnie z art. 47 ust. 2a-f ustawy - płatnik był zwolniony z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej i jednocześnie na koncie płatnika nie stwierdzono nienależnie opłaconych składek, które - zgodnie z art. 24 ust. 6a ustawy - mogłyby podlegać zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek.

W związku z tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, określa wysokość należności z tytułu składek w wysokości podanej w sentencji decyzji. Organ rentowy wskazał też, że jeżeli określone w drodze niniejszej decyzji zobowiązanie nie zostanie uregulowane wraz z należnymi odsetkami za zwłokę w terminie miesiąca od daty doręczenia decyzji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązany będzie zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy do przymusowego ściągnięcia należności, w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427) lub egzekucji sądowej w trybie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019, poz. 1460).

(decyzja k. 2 – 2 verte akt ZUS)

Od powyższej decyzji ubezpieczony odwołanie złożył w dniu 1 lutego 2021 r. wnosząc o jej uchylenie. Ubezpieczony podkreślił, że decyzja ZUS jest dla niego krzywdząca. Wnioskodawca wskazał, że nigdy nie otrzymał żadnego wsparcia ze strony Państwa, ani innych instytucji. Nie korzystał ze zwolnień chorobowych, nie pobierał żadnych świadczeń finansowych, nie przebywał na zasiłku dla bezrobotnych oraz pomimo trudnej sytuacji finansowej nie zawieszał działalności gospodarczej a także nie ogłaszał upadłości konsumenckiej.

Nadto wnioskodawca wskazał, że w zaskarżonej decyzji nie zostały uwzględnione zwolnienia z opłacania składek określonych T. antykrzysowymi związanymi z (...)19 za 2020 r. Ubezpieczony podniósł, że obecnie, pomijając kradzieże z włamaniami, dewastację mienia w siedzibie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, przez nieuczciwe działania pracowników US i innych instytucji państwowych stracił środki finansowe.

(odwołanie k. 3 – 3 verte)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji. Dodatkowo także ZUS podkreślił, że w stosunku do płatnika systematycznie podejmowane są czynności egzekucyjne po uprzednim doręczeniu decyzji określającej zadłużenie z uwagi na brak opłaty składek.

(odpowiedź na odwołanie k. 5 - 6)

Na terminie rozprawy poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku z dnia 9 listopada 2021 r. strony podtrzymały swoje stanowisko w sprawie, a pełnomocnik ZUS wniósł dodatkowo o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(e – protokół rozprawy z dnia 9.11.2021 r. oświadczenie wnioskodawcy 00:01:52, oświadczenie pełnomocnika ZUS 00:03:53, płyta CD k. 22)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca P. C. od 1995 r. prowadzi na podstawie wpisu do (...) pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) P.P.H.U z siedzibą w miejscowości L..

(bezsporne)

Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wnioskodawca dokonał zgłoszenia jako płatnik do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 1995 r.

(bezsporne)

P. C. nigdy nie zgłaszał w ZUS-ie zawieszenia wykonywania bądź likwidacji działalności gospodarczej. Nie przedstawił w organie rentowym długotrwałych zwolnień lekarskich oraz nie otrzymał zasiłków za długotrwałe okresy niezdolności do pracy w spornym okresie.

(okoliczności bezsporne)

P. C. jako płatnik nie opłacił składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z uwagi na brak środków finansowych na prowadzenie firmy spowodowane zajęciem rachunku bankowego przez Urząd Skarbowy.

(okoliczności przyznane – oświadczenie wnioskodawcy 00:01:52, płyta CD k. 22)

Zadłużenie wnioskodawcy z tytułu nieopłaconych składek wynosi odpowiednio:

1. na ubezpieczenie społeczne za okres 02-03.2013, (...); (...)- (...) w należność główna : 102 941,88 zł

-odsetki: 40 508,00 zł,

-koszty egzekucyjne: 6 722,50 zł

-koszty upomnienia: 125,20 zł.

2. na ubezpieczenie zdrowotne za okres (...); (...)- (...) w kwocie: należność główna : 34 839,87 zł - odsetki: 12 236,00 zł, koszty egzekucyjne: -2 175,30 zł, koszty upomnienia-116,40 zł

3. na Fundusz Pracy i FGŚP za okres 05/2013,07/2013- (...) w kwocie: należność główna : 7 387,52zł - odsetki: 2 586,00 zł, koszty egzekucyjne: - 480,60 zł koszty upomnienia: - 113,20 zł

Przy czym zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek za sporny okres od 01.- 11.2020 r. wyniosło:

- 1) na ubezpieczenia społeczne w kwocie 10 070,06 zł oraz należne odsetki w kwocie 346,00 zł;
- 2) ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 3.985,74 zł oraz należne odsetki w kwocie 128,00 zł;
- 3) Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 845,24 zł.

Zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek za sporny okres łącznie wyniosło 14.901,04 zł.

(wydruk z wykazem stanu należności k. 7, szczegółowe zestawienie stanu należności k. 2, pismo ze wykazem stanu należności k. 4 - 4 akt ZUS)

Firma wnioskodawcy od 2017 r. nie przynosi żadnych dochodów. Ubezpieczony jednak nie zaprzestał prowadzenia działalności, gdyż zamierza w przyszłości wznowić produkcję i dokonać spłaty zadłużenia wobec ZUS.

(okoliczności przyznane – oświadczenie wnioskodawcy 00:05:40 – 00:11:36, płyta CD k. 22)

P. C. nie złożył nigdy w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosku dotyczącego umorzenia należności z tytułu składek na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842, z późno zm.).

Nadto ubezpieczony nigdy nie ubiegał się w organie rentowym o ulgę w opłacie składek i w tym celu nie złożył wniosku o rozłożenie na raty należności składkowych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, czy też wniosku o odroczenie terminu płatności składek.

(okoliczności przyznane – oświadczenie wnioskodawcy 00:01:52, płyta CD k. 22)

Zawiadomieniem z dnia 22 września 2020 r. ubezpieczony został poinformowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na jego koncie jako płatnika składek oraz o przysługującym mu prawie do czynnego udziału w każdym stadium postępowania.

(zawiadomienie wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 3- 4)

Zawiadomieniem z dnia 5 listopada 2020 r. organ rentowy poinformował wnioskodawcę o zakończeniu postępowania prowadzonego w powyższej sprawie oraz o przysługującym mu prawie wypowiedzenia się w zakresie zebranych dowodów i materiałów.

(zawiadomienie wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 5 - 6)

Wnioskodawca nie złożył żadnych wyjaśnień w toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym, ani nie uregulował zaległych należności składkowych.

(okoliczności bezsporne)

Skarżący nie prowadzi praktycznie działalności od 2017 roku, nie ma żadnych źródeł dochodu, w chwili obecnej mieszka na ulicy albo w samochodzie

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte aktach sprawy oraz w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, w tym raport rozliczeń należności płatnika oraz wydruk przeglądu danych – stanu należności.

Zebrane dowody nie zostały skutecznie zakwestionowane przez żadną ze stron, nie nasuwają wątpliwości i pozwalają tym samym na wydanie rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu. Wnioskodawca nie zgłosił wobec zgromadzonej dokumentacji żadnych merytorycznych zarzutów będących podstawą do jej zakwestionowania. Ubezpieczony w niniejszym postępowaniu nie próbował nawet wykazać inicjatywy dowodowej na okoliczność, że uregulował składki za sporne okresy.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie P. C. nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 6 ust 1 pkt 1 i 5 oraz art. 12 ust 1 i art. 13 ust 1 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U z 2020 r., poz. 266 z późn. zm.), osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Obowiązek ubezpieczenia powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego rozwiązania dla pracowników oraz od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

W myśl art. 8 ust. 6 pkt. 1 ustawy systemowej za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Okres podlegania obowiązkowi ubezpieczeń określa przepis art. 13 pkt. 4 cytowanego aktu prawnego zgodnie, z którym osoby prowadzące pozarolniczą działalność obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Według art. 36 ust. 1 wyżej powołanej ustawy systemowej, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą spoczywa na tej osobie (ust. 3).

Natomiast zgodnie z art. 17 w związku z art. 46 w/w ustawy, płatnik składek obowiązany jest, według zasad wynikających z przepisów niniejszej ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu świadczeń następuje w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA.

Zgodnie zaś z treścią art. 48 tejże ustawy, jeżeli płatnik składek nie złoży w terminie deklaracji rozliczeniowej, nie będąc z tego obowiązku zwolnionym, organ rentowy dokonuje wymiaru składek z urzędu w wysokości wynikającej z ostatnio złożonej deklaracji, bez uwzględnienia wypłaconych płatnikowi świadczeń, zawiadamiając go o tym. Jeżeli po wymierzeniu składek z urzędu płatnik złoży deklarację rozliczeniową, organ rentowy koryguje wymiar składek do wysokości wynikającej ze złożonej deklaracji z uwzględnieniem wykazanych w niej świadczeń.

Powyższe obowiązki płatnika, wynikają wprost z przepisów ustawy, nie ma zatem potrzeby nakładania na niego takiego obowiązku z drogiej decyzji. Przepisy te mają charakter bezwzględnie obowiązujący.

Stosownie zaś do art. 32 w/w ustawy do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji,

wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Płatnik składek na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca – dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie;
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca – dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca – dla pozostałych płatników.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należnościami z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne są: składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia oraz dodatkowa opłata.

Natomiast w przypadku nie wywiązania się przez płatnika składek ze swojego obowiązku, organ rentowy ma prawo do samodzielnego wydania stosownej decyzji, ustalającej wysokość zaległych składek i wezwać do ich opłacenia, a następnie do ściągnięcia ich w drodze egzekucji.

Podstawę prawną stanowi tu art. 83 ust 1 ustawy systemowej, zgodnie z którym ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności:

- 1) zgłaszania do ubezpieczeń społecznych;
- 2) przebiegu ubezpieczeń;
- 3) ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek;
- 3a) ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek;
- 4) ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W świetle art. 23 ust 1 ustawy systemowej, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r. poz. 613, z późn. zm.).

Z kolei zgodnie z art. 31 cytowanej ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, do należności z tytułu składek, w tym składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stosuje się odpowiednio m.in. art. 26 i art. 29 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa.

W myśl zaś art. 31zo ust. 1. Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842, z późno zm.) na wniosek płatnika składek zwalnia się z obowiązku opłacania nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Emerytur Pomostowych, należne

za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r., wykazanych w deklaracjach rozliczeniowych złożonych za ten okres, jeżeli był zgłoszony jako płatnik składek:

- 1) przed dniem 1 lutego 2020 r. i na dzień 29 lutego 2020 r.,
 - 2) w okresie od dnia 1 lutego 2020 r. do dnia 29 lutego 2020 r. i na dzień 31 marca 2020 r.,
 - 3) w okresie od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 marca 2020 r. i na dzień 30 kwietnia 2020 r.
- zgłosił do ubezpieczeń społecznych mniej niż 10 ubezpieczonych.

1a. Na wniosek płatnika składek, zwalnia się z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Emerytur Pomostowych, należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r., w wysokości 50% łącznej kwoty należności z tytułu składek wykazanych w deklaracji rozliczeniowej złożonej za dany miesiąc, jeżeli był zgłoszony jako płatnik składek:

- 1) przed dniem 1 lutego 2020 r. i na dzień 29 lutego 2020 r.,
 - 2) w okresie od dnia 1 lutego 2020 r. do dnia 29 lutego 2020 r. i na dzień 31 marca 2020 r.,
 - 3) w okresie od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 marca 2020 r. i na dzień 30 kwietnia 2020 r.
- zgłosił do ubezpieczeń społecznych od 10 do 49 ubezpieczonych.

2. Na wniosek płatnika składek, będącego osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej "osobą prowadzącą pozarolniczą działalność", opłacającego składki wyłącznie na własne ubezpieczenia społeczne lub ubezpieczenie zdrowotne, zwalnia się z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na jego obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy, należne za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r., jeżeli prowadził działalność przed dniem 1 kwietnia 2020 r. i przychód z tej działalności w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek o zwolnienie z opłacania składek, o którym mowa w art. 31zp ust. 1, nie był wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2020 r.

2a. Na wniosek płatnika składek będącego osobą prowadzącą pozarolniczą działalność opłacającego składki wyłącznie na własne ubezpieczenia społeczne lub ubezpieczenie zdrowotne zwalnia się z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek, o których mowa w ust. 2, za okres od dnia 1 kwietnia 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r., jeżeli prowadził działalność przed dniem 1 kwietnia 2020 r. i:

- 1) przychód z tej działalności w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek o zwolnienie z opłacania składek, był wyższy niż 300% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w 2020 r. oraz
- 2) dochód z tej działalności w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w pierwszym miesiącu, za który jest składany wniosek o zwolnienie z opłacania składek, nie był wyższy niż 7000 zł.

Według art. 31zp ust.1 pkt. 1 cytowanego aktu prawnego wniosek o zwolnienie z obowiązku opłacania należności z tytułu składek, o których mowa w art. 31zo, płatnik składek przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie później niż do dnia 30 czerwca 2020 r. - w przypadku składek należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r.

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, z uwagi na zaprzestanie przez wnioskodawcę regulowania zobowiązań składowych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, do czego uprawniał art. 83 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. O powyższym organ zawiadomił wnioskodawcę, zobowiązując go do wyjaśnienia przyczyn nieopłacenia składek, a następnie, gdy zakończył przedmiotowe postępowanie zawiadomił o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy. Ubezpieczony natomiast nie wziął udziału we wskazanym postępowaniu, nie złożył żadnych wyjaśnień ani nie odniósł się do zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Następnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych, po zakończeniu postępowania, wydał zaskarżoną decyzję, określając kwotowo stan zadłużenia wnioskodawcy w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Ubezpieczony zaś, wnosząc o jej uchylenie nie przedstawił żadnych konkretnych, merytorycznych zastrzeżeń wobec określonych w decyzji wysokości i okresów zaległości.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązują ogólne zasady procedury cywilnej, w tym obowiązek udowodnienia twierdzeń, z których wywodzi się skutki prawne.

Zgodnie z art. 6 k.c. to na wnioskodawcy jako stronie postępowania spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie. Oparcie polskiej procedury cywilnej na zasadzie kontradyktoryjności jedynie w wyjątkowych przypadkach dozwala Sądowi na podjęcie czynności mających na celu pobudzenie inicjatywy stron, a zasadą w tym zakresie jest samodzielne dążenie uczestników postępowania do wykazania prawdziwości podnoszonych twierdzeń. Jeżeli twierdzenie istotne dla rozstrzygnięcia nie zostanie udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy decyduje rozkład ciężaru dowodu. Zatem strona, na której spoczywa ciężar dowodu, ponosi ryzyko ujemnych skutków niedopełnienia swoich obowiązków w tym zakresie.

W niniejszej sprawie organ rentowy, przeprowadził postępowanie kontrolne, zawiadamiając wnioskodawcę o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, określając okresy zaległości i kwoty. Wnioskodawca w toku postępowania przed organem rentowym nie wykazał faktu zapłaty powyższych należności, a zatem organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję. Jeżeli organ rentowy określił zaległość poprzez dokładne wskazanie okresów i kwot należności, to w postępowaniu sądowym skarżący zobowiązany był do odniesienia się do tych okoliczności (art. 221 k.p.c.) oraz wykazania faktów przeciwnych, niż wskazane przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Zgodnie z art. 210 § 2 k.p.c. każda ze stron obowiązana jest do złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych. Poza tym, po wniesieniu odwołania od decyzji, Sąd zobligowany jest uwzględnić dalsze reguły dowodowe przewidziane w k.p.c. (art. 228 § 1 k.p.c., art. 230 k.p.c. i art. 231 k.p.c.). Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie toczy się od nowa, lecz stanowi kontynuację uprzedniego postępowania przed organem rentowym. Z tej przyczyny obowiązkiem strony wnoszącej odwołanie jest ustosunkowanie się do twierdzeń organu rentowego ze wszystkimi konsekwencjami wynikającymi z art. 232 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2011r., II UK 69/11, LEX nr 1108830).

W ocenie Sądu, w niniejszym postępowaniu, analiza stanu zadłużenia, załączona do akt rentowych pozwala na przyjęcie, że kwoty ujęte w zaskarżonej decyzji, zostały wyliczone prawidłowo.

Natomiast wbrew twierdzeniom ubezpieczonego brak było podstaw do zwolnienia z opłacania składek z urzędu, w oparciu o przytoczone wyżej przepisy Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842, z późno zm.).

Omawiana ustawa wyraża bowiem zasadę, zgodnie z którą zwolnienie z opłacania składek uzależnione było od daty złożenia wniosku. Z uwagi na powyższe nie miała żadnego znaczenia okoliczność, czy P. C. faktycznie spełniałby przesłanki uzasadniające zwolnienie go, jako płatnika, z opłacania składek za okres 03. - 05.2020 r. To dopiero złożenie wniosku o zwolnienie z opłacania składek w określonym ustawowo terminie (w przypadku ubezpieczonego do dnia 30 czerwca 2020 r.) powodowałoby po stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych obowiązek rozpatrzenia przedmiotowego wniosku i w konsekwencji zastosowanie instytucji zwolnienia z opłacania składek bądź nie.

Ustawodawca nie przyznał bowiem organowi rentowemu w tym zakresie uprawnienia do działania z urzędu.

Dodatkowo wskazać trzeba, że w niniejszym postępowaniu także bezspornie ustalono, że ubezpieczony nigdy nie ubiegał się w organie rentowym o ulgę w opłacie składek i w tym celu nie złożył wniosku o rozłożenie na raty należności składkowych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, czy też wniosku o odroczenie terminu płatności składek, co przyznał sam skarżący.

Nie jest natomiast możliwe, w realiach niniejszej sprawy, uwzględnienie roszczenia P. C. na innej podstawie, gdyż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest prawnie dopuszczalne stosowanie klauzul generalnych, którymi są w szczególności zasady współzycia społecznego. Zgodnie z poglądem judykatury „Do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p., bo przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego.” „W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest powoływanie się na zasady współzycia społecznego, jako że prawo ubezpieczeń społecznych, w odróżnieniu od przepisów prawa pracy (art. 300 k.p.), nie zawiera normy o charakterze takiej klauzuli generalnej, ani też normy zezwalającej na stosowanie w zakresie nieuregulowanym przepisów kodeksu cywilnego.” (por. wyrok SN z dnia 16 czerwca 2011 r. sygn. akt III UK 214/10 opubl. LEX 1095955, wyrok SA w Katowicach z dnia 20 maja 2010 r., sygn. akt III AUa 3616/09, opubl. LEX nr 785483 wyrok SN z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I UK 174/09, opubl. LEX nr 585709, wyrok NSA w W. z dnia 18 maja 2011 r., sygn. akt I OSK 124/11, opubl. LEX 990161, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 listopada 2008 r., sygn. akt III AUa 330/08)

W świetle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2005 r., I UK 104/05, opubl. w (...) z (...), który Sąd Okręgowy w pełni podziela, „przepisy prawa ubezpieczenia społecznego mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Tworzą system prawa ścisłego, zamkniętego. Nie mogą być interpretowane rozszerzająco, zwłaszcza przy zastosowaniu wykładni aksjologicznej.“

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, oddalił odwołanie P. C. jako niezasadne.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika ZUS o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o art. 102 kpc.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z kolei § 3 w/w przepisu przewiduje, że do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Przytoczone normy statuują dwie podstawowe zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu: zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę kosztów niezbędnych i celowych. Jednocześnie dla oceny, czy strona przegrała sprawę, obojętne jest, czy ponosi ona winę prowadzenia procesu oraz czy uległa ona co do istoty, czy tylko ze względu na przeszkody formalne (por. postanowienie SN z 9.10.1967 r., I CZ 81/67, niepubl.).

Możliwość odstępstwa od powyższej zasady wprowadza art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten pozostawia sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności.

Przepis art. 102 k.p.c. znajduje zastosowanie "w wypadkach szczególnie uzasadnionych", które nie zostały ustawowo zdefiniowane, lecz są każdorazowo oceniane przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy i podlegają swobodnej ocenie tego sądu. Do okoliczności tych zalicza się nie tylko sytuację majątkową i osobistą strony, powodującą, że obciążenie jej kosztami może pozostawać w kolizji z zasadami współżycia społecznego, lecz także okoliczności dotyczące charakteru sprawy i przebiegu procesu, między innymi precedensowy lub skomplikowany charakter rozpoznawanej sprawy, wymagający wiadomości specjalnych lub budzący wątpliwości, co do wykładni i stosowania przepisów prawa, albo subiektywne przekonanie powoda, co do zasadności zgłoszonego roszczenia, a także postawa stron w toku postępowania.

Czyli należy przyjąć, że art. 102 k.p.c. może być stosowany w zależności od konkretnego stanu faktycznego. Kodeks postępowania cywilnego nie definiuje bowiem pojęcia wypadków „szczególnie uzasadnionych”, wobec czego ich kwalifikacja należy do sądu orzekającego. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym posłużenie się przez ustawodawcę tym pojęciem powoduje, że sąd orzekający ma swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu (postanowienie SN z 24.10.2013 r., IV CZ 61/13, LEX nr 1389013), a rozstrzygnięcie na podstawie art. 102 k.p.c. jako mające charakter dyskrecjonalny, ogranicza kontrolę instancyjną w tym zakresie do sytuacji, gdy zastosowanie art. 102 k.p.c. nie zostało w ogóle uzasadnione, bądź nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie (postanowienie SN z 18.04.2013 r., III CZ 75/12, LEX nr 1353220).

Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach, czyli m.in. art. 102 k.p.c., powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że zaistniała w sprawie sytuacja wskazująca na celowość wyłączenia normy ogólnej, podyktowanego przewidzianymi w nich względami. Możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia jej w ogóle tymi kosztami uzależniona jest, stosownie do art. 102 k.p.c., od wyłonienia się w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, wskazujących że ponoszenie kosztów pozostawało w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Należą do nich okoliczności związane z przebiegiem sprawy - charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, przedawnienie roszczenia oraz leżące poza procesem - sytuacja majątkowa i życiowa strony. Ocena, czy takie wypadki wystąpiły w konkretnej sprawie należy do sądu, który powinien dokonać jej w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego. Sąd II instancji zgadza się z poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 20.01.2016 r. III AUz 90/15 (Legalis nr 1532921), że szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c. to także sytuacja wystąpienia w sprawie niejednoznacznych ocen prawnych, niemożliwych do przewidzenia przez stronę na etapie zaistnienia sporu, a będących konsekwencją złożoności zagadnienia prawnego objętego postępowaniem sądowym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie I ACa 496/15 z 29.10.2015 r., Legalis nr 1435257).

Sąd Okręgowy wychodzi z założenia, iż zastosowanie art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i od oceny tego sądu zależy rozstrzygnięcie, czy w rozpoznawanej sprawie występuje szczególnie uzasadniony wypadek, w rozumieniu tego przepisu, uzasadniający odstąpienie w całości lub w części od zasady obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu. Ingerencja w to uprawnienie, w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia na rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego, nie jest wprawdzie wyłączona, jednakże następuje jedynie w sytuacji stwierdzenia, że zastosowanie przez Sąd art. 102 k.p.c. nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie, a w szczególności, gdy dokonana przez Sąd ocena jest dowolna i oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe oznacza, iż sądy mają swobodę przy rozstrzyganiu o zwrocie kosztów procesu, gdy stosowania zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. nie można pogodzić z zasadą słuszności.

Należy podkreślić, iż Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w orzeczeniu z dnia 3 września 2013 r. III AUa 60/13, wskazał, iż poglądy wyrażone na tle spraw cywilnych w kontekście art. 102 k.p.c. są bardziej restrykcyjne, zaś w sprawach z zakresu prawa pracy znacznie zliberalizowane. W orzecznictwie sądowym i piśmiennictwie prawniczym uitorowała

sobie drogę wykładnia zgodnie, z którą do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd, przy ocenie przesłanek art. 102 k.p.c. należą nie tylko fakty związane z samym przebiegiem procesu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia ze szczególnie uzasadnionym wypadkiem. Wnioskodawca w niniejszej sprawie występował bez pomocy fachowego pełnomocnika i dochodził roszczeń będąc przekonany o zasadności swojego powództwa. Powyższe wynika wprost z odwołania. Jednocześnie w toku postępowania ustalono, co nie było kwestionowane przez zakład ubezpieczeń, że skarżący pozostaje bez pracy, jest osobą borykającą się z dużymi trudnościami materialnymi i osobistymi, praktycznie nie prowadzi żadnej działalności od 2017 roku, nierzadko mieszka na ulicach czy w samochodzie.

W ocenie Sądu Okręgowego zarówno charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, jak i sytuacja majątkowa i życiowa powoda oraz jego postawa w toku postępowania przemawiają za stwierdzeniem konieczności zastosowania omawianego przepisu. Odwołujący się w toku krótkiego postępowania nie generował również sztucznie kosztów, nie prezentował postawy roszczeniowej, a jedynie czuł się rozgoryczony sytuacją, która go dotknęła i spowodowała w jego odczuciu potrzebę odwołania się do Sądu.

Reasumując uznać należy, że wobec powyższego stanu faktycznego należało uznać sytuację wnioskodawcy za jeden z tych szczególnych wypadków, które pozwalają skorzystać z dyspozycji art. 102 kpc.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy wraz z pouczeniem, iż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyroku z uzasadnieniem przysługuje mu prawo złożenia apelacji do tutejszego Sądu Okręgowego w Łodzi, które rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Łodzi

K.B.